

Donošenje zakonskih akata

Obaveza koja ne koči razvoj

Donošenjem seta od pet okolinskih zakona (urađenih na bazi direktiva EU) i uspostavljanjem strukture za okolinu (okoliš), životnu sredinu na državnom nivou (u prvom redu u cilju ostvarenja međunarodne saradnje) stvaraju se uslovi za uvođenje okolinske komponente u strateški menadžment preduzeća

Sastanak u Neumu Ekonomski ciljevi

Predsjednik i potpredsjednik P/GKFBiH, 18. decembra, organizirali su u Neumu zajednički sastanak sa predsjednicima gospodarskih komora županija u FBiH

Najznačajnijim predmetom rasprave bile su teze za mjere ekonomske politike FBiH za naredni period sa osvrtom na 2002. godinu.

Sukladno Zakonu o gospodarskim komorama u FBiH, one ostvaruju suradnju s nadležnim organima izvršne vlasti i uprave kao partnerom u zastupanju interesa članica komore između ostalih i o pitanju «priprema i donošenja zakona, drugih propisa i mjera ekonomske politike i instrumenata kojima se uređuje ekonomski položaj gospodarskih subjekata».

Donošenje mjera ekonomske politike za FBiH u nadležnosti je Vlade FBiH, ali imajući u vidu da ona još nije konstituirana, P/GKFBiH je ocijenila potrebnim hitno snimiti postojeće stanje u oblasti privrede, kao i utvrditi ciljeve, aktivnosti i mjere koje se u ovoj oblasti treba da realiziraju u 2003. godini, kao i imenovati nositelje pojedinih aktivnosti.

Sačinjen je materijal u obliku teza koji će nakon verifikacije od predsjednika gospodarskih komora u FBiH biti upućen Vladi kao polazni materijal. U njemu je obrađeno: postojeće stanje u oblasti gospodarstva i društvenih djelatnosti u FBiH; mjere ekonomske u FBiH; globalne mjere koje treba poduzeti da bi se ostvarili temeljni ciljevi; ekonomski ciljevi koji treba da se ostvare u 2003. godini i ekonomske mjere koje treba da se poduzmu kako bi se ostvarili ekonomski ciljevi.

Teze sa ovog skupa ocijenjene su materijalom podobnim za daljnju raspravu, s tim da se posebno moraju artikulirati problemi vezani za: sivu ekonomiju, javnu potrošnju i socijalnu politiku.

Na dnevnom redu ovog skupa našli su se i osvrt na prijedlog proračuna FBiH za 2003. godinu, sa aspekta poticajnih mjera u pravcu realizacije predloženih mjera ekonomske politike za 2003. godinu; teze za poticanje zapošljavanja u FBiH i teze za novčane poticaje za poljoprivrednu proizvodnju.

Željana BEVANDA

Danas više ne govorimo o zaštiti okoline, kao skupu mjera za smanjenje zagađivanja koji se pokazuju kao trošak firme, nego govorimo o okolinskoj komponenti razvoja (izbor tehnologija i korištenih materijala, štednja energije i razvoj čistijih tehnologija, reciklaža i drugo - sve su to djelatnosti koje usmjeravaju i ubrzavaju razvoj dobrih firmi). Okolina sve više postaje komponenta razvoja, a manje obaveza koja koči razvoj.

U okviru formalno-pravne procedure donošenja pomenutih zakona Komora Federacije je animirala privrednike direktno i preko kantonalnih privrednih komora na dostavljanju komentara na pomenute zakone koje su pravovremeno prosljeđivane Vladi i pomenutim ministarstvima, koje su djelimično i usvojene.

Stoga i Federalna komora traži da bude eksponent privrede kao partner Vladi, odnosno resornim ministarstvima u donošenju podzakonskih akata koji će za privredu biti od važnosti.

Zahvaljujući mehanizmu duga prema prirodi razvijenih zemalja, ove zemlje imaju obaveze da pomažu zemljama u razvoju, kako bi njihov razvoj bio manje ekološki poguban. Za BiH su karakteristična dva mehanizma: preko ujedinenih nacija i bilateralnom saradnjom, gdje je uključena i Evropska unija. Međunarodne konvencije sa područja okoline su pravno obavezujući dokumenti, ali iza svakoga takvog dokumenta stoji odgovarajući program za zemlje u razvoju i odgovarajući fondovi, kao i mehanizmi stručne pomoći. BiH je u velikom zaostatku u korištenju tih programa i sredstava.

Federalna komora je ostvarila izvjesnu suradnju sa nekim međunarodnim fondacijama i u uredima u Sarajevu kao što je REC, koji je i suorganizator ovog skupa, sa Fondacijom HEINRICH BOELL, kao i Centrom za okolišno održivi razvoj (COOR).

Evropska unija koja je finansirala veći broj okolinskih projekata u BiH (strategija upravljanja čvrstim otpadom, izrada nacrtu seta od pet okolinskih zakona) i koja je raspisala tender za izbor izvođača za još dva projekta (novi projekat legislative i projekat monitoringa) ima cilj da u narednih pet godina uspostavi u BiH okolinski odgovorno tržište, kakvo je svjetsko tržište.

BiH kao mala zemlja mora se orijentisati na izvoz, a bez ispunjavanja određenih zahtjeva i u pogledu proizvodnje i u pogledu proizvoda neće moći da ostvari značajan izvoz. Stoga EU ima cilj da u narednom periodu značajno pomogne uvođenje okolinske komponente u razvoj privrede s namjerom da pomogne razvoj dobrih preduzeća. Federalna komora želi biti partner donosiocima privrednih odluka na visokom nivou uz istovremeno htijenje da bude partner i donosiocima odluka o zaštiti okoline. Cilj je da educiramo privredne subjekte u izradi i donošenju odgovarajućih kvalitetnih programa kojima će konkurisati za donacije na području okoline.

N. ŠEHIĆ - MUŠIĆ

Povoljniji uslovi privređivanja

Posjeta bh. privrednika Kosovu * Prezentirani proizvodni programi tekstila, kože i obuće * Obnovljene ekonomske veze između dvije zemlje

Nakon nedavno upriličene posjete privrednika Kosova, koje je predvodio predsjednik kosovske Komore Ismail Kastrati, Privredna/Gospodarska komora FBiH organizirala je uzvratnu posjetu, sredinom decembra.

Privrednu delegaciju su činile 23 firme iz oblasti tekstila, kože i obuće, predstavnik firme "Grizelj", te Avdo Rapa, potpredsjednik P/GKFBiH, i Hrvoje Brajković, koordinator za tekstil, kožu i obuću pri P/GKFBiH.

Na radnom sastanku, kojim je predsjedavao Mustafa Ibrahim, potpredsjednik Komore Kosova, razgovarano je o aktivnostima dviju komora, mogućnostima šire saradnje u ovoj, ali i drugim industrijskim oblastima, te problemima prisutnim pri uvozu robe iz BiH na Kosovo.

Održana je i plenarna sjednica, kojoj je, uz kosovske privrednike, prisustvovao i Basri Jupoli, generalni sekretar Komore Kosova.

Prinudne integracije su na Kosovu stvorile negativni ambijent privređivanja, ali se uz pomoć međunarodne zajednice počinju obezbjeđivati povoljniji uslovi. Razvija se privatni sektor, koji trenutno čini oko 50.000 privrednih subjekata, većina iz oblasti trgovine i uslužnih djelatnosti. Postepeno raste i broj proizvodnih preduzeća, što omogućava saradnju sa firmama u Evropi i regionu.

Oko 80 odsto potreba ovog tržišta se uvozi iz Makedonije, Srbije, Turske, Rumunije i drugih zemalja. Carinska opterećenja i visoke tranzitne takse su najveći problem zbog kojeg se ne realiziraju poslovi, jer ih još uvijek određuje UMNIC.

Sa Vladom Crne Gore je usaglašeno da se tranzitna taksa smanji sa tri na jedan odsto, dok taksa kroz Srbiju iznosi pet odsto, što znatno poskupljuje sve proizvode, dok opća carinska stopa iznosi deset odsto.

- Očekujemo da se što prije ukinu takse za privrednike, jer je to jedan od osnovnih predušlova za brži razvoj naše privrede u cjelini – istakao je Mustafa Ibrahim.

Aktivnosti koje vodi komora obuhvataju i organizaciju privrednih manifestacija, sajmova i izložbi, sa akcentom na nove investicije, kako bi se potencijalni partneri mogli upoznati sa stanjem kosovske privrede.

Obnovljene su ekonomske veze i novi oblici saradnje Kosova sa Slovenijom, Hrvatskom, Makedonijom i Bosnom i Hercegovinom, a planirano je i otvaranje privrednih predstavništava u svijetu.

- Između komora zemalja bivše Jugoslavije postoje modaliteti za više oblike saradnje, stoga ćemo nastojati stvoriti povoljniji opći ambijent, a privrednici su ti koji će konkretizirati dogovoreno - kazao je Avdo Rapa.

U okviru posjete prezentirani su i proizvodni programi naših i kosovskih preduzeća, čiji su predstavnici tokom bilateralnih razgovora razmijenili svoja iskustva i dogovorili daljnje aktivnosti na unapređenju postojeće saradnje.

- Ovo je prvi put da predstavljam svoje proizvode bh. tržištu, stoga očekujem uspješnu poslovnu saradnju uz konkretne rezultate – kazao je Nedžmedin Sinani, direktor Eximor-a iz Gnjilana.

Naša privredna delegacija je posjetila i dvije fabrike u Prištini: "Kosovotex" i "Printeks", sa kojima su predstavnici "Kvaliteta" iz Bugojna i "Konfekcije" iz Konjica dogovorili i određene komercijalne aranžmane.

Zaključeno je da postoji zainteresiranost kosovskih trgovaca za proizvode iz FBiH, te da je saradnju moguće proširiti i na druge grane industrije.

Predstavnici slijedećih firmi su bili u posjeti: TI "SATEKS" proizvodnja konca, MK "SLOVENKA" proizvodnja odjeće, TI "VITEKS" proizvodnja prediva, deka, TČ "KLJUČ" proizvodnja čarapa, "KOTEKS" proizvodnja kožne konfekcije i otkup kože,

"KOŽARA" prerada kože i proizvodi od kože,

"T. ČARAPA" Tešan proizvodnja čarapa,

"METEORTEX" konfekcija,

"AIDA" proizvodnja obuće,

"OLIMP" konfekcija,

"KULA" konfekcija,

"KISMET" konfekcija,

"ANAIŠ KOMERC" galanterija,

"KOTEKS DERMA" kožara,

"REGENERACIJA" podne obloge,

"KONFEKCIJA" Konjic konfekcija,

"BORAC" konfekcija,

"TELESAN" koža,

"LENATEKS" konfekcija,

"KOBRA" koža i galanterija,

"TI MOSTAR" konfekcija,

"KVALITET" konfekcija, krzno i

"GRIZELJ".

Selma VARUPA

U posjeti delegacija Pakistana

Početak decembra P/GKFBiH posjetila je privredna delegacija Pakistana na čelu sa Amjad Ali Sher, prvim sekretarom Ambasade, a sa kojom su razgovarali mr Hasan Jakupović, pomoćnik predsjednika, i Hrvoje Brajković, koordinator za tekstilnu, kožarsku i obućarsku industriju.

Cilj posjete delegacije iz Pakistana bio je proširenje privredne saradnje između proizvođača tekstila, kože i obuće naše i njihove zemlje.

Razgovaralo se o načinima i mogućnostima budućih kontakata i poslovanja, a naglašeno je da je industrija tekstila, kože i obuće iz FBiH zainteresirana za plasman svojih proizvoda u Pakistan, a ne samo za kupovinu. Razgovarano je i o mogućnostima zajedničkih nastupa na trećim tržištima.

Konstatirano je da je ovo tek početak razgovora o svim vidovima saradnje i da će uskoro FBiH posjetiti brojnija delegacija kada će se razgovarati o konkretnijim koracima, a najavljena je i mogućnost posjete privredne delegacije iz FBiH Pakistanu u 2003. godine.

H. B.

Travnik

Pharmamed otvorio novi proizvodni pogon

U Travniku je, u decembru, otvoren novi proizvodni pogon i kontrolno-analitički laboratorij preduzeća za proizvodnju lijekova i čajeva Pharmamed iz Travnika, javio je dopisnik Agencije ONASA.

- Stvoreni su uslovi da Pharmamed postane vodeće preduzeće u ovoj oblasti kako u BiH tako i na prostorima bivše Jugoslavije - izjavio je za Agenciju ONASA vlasnik i osnivač Pharmameda Sead Medanhodžić.

Novi objekat je investicija vrijedna tri miliona KM, koju je Pharmamed finansirao sa 30 odsto vlastitih sredstava, dok je kreditna sredstva osigurao USAID.

Ministar zdravstva u Vladi FBiH Željko Mišanović je na otvaranju novog objekta Pharmameda istakao kako ovo "preduzeće pokazuje da se uz dobru ideju i menadžment može realizovati i dobro poslovanje".

- U novim pogonima u prvoj fazi pokrenut će se sistem za proizvodnju demineralizovane vode, linija za sirupe i kontrolno-analitička laboratorija, a u drugoj fazi planiramo proizvodnju čvrstih peroralnih proizvoda i mikrobiološkog laboratorija - rekla je Dinka Turalić, vođa projekta.

Prije pet godina Pharmamed Travnik počeo je sa proizvodnjom ljekovitih biljnih preparata sa kapitalom od 21.000 KM i dva zaposlena. Prije dvije godine otvorena je prva tvornica u Docu na Lašvi, a kolektiv trenutno zapošljava 55 radnika. Ukupan kapital iznosi preko tri miliona KM.

Saradnja s privrednicima Češke Republike

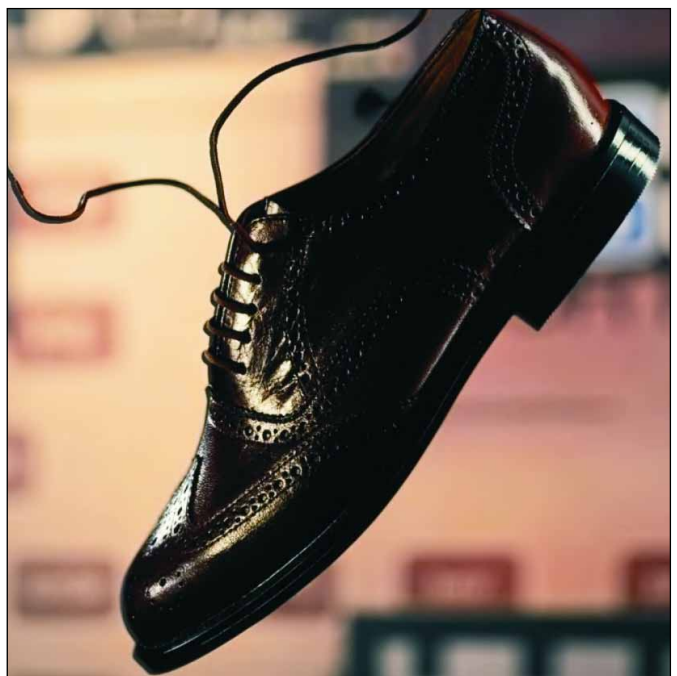
Nastojeći iznaći mogućnosti za plasman proizvoda iz tekstilne i kožarsko-prerađivačke industrije u Evropu sektor je aktivno radio na izlasku na tržište Češke Republike.

Koristeći već ranije razgovore u Brnu, pokrenuta je inicijativa i za susrete na komorskom nivou i radna posjeta Komori Brna koja je najveća komora u Južno-Moravskoj oblasti Češke i ostvarena 9. i 10. decembra.

Osim predstavnika P/GKFBiH u posjeti je bila i delegacija iz Energo-komerca, koji je bio i posrednik u organiziranju ovih susreta. Sa Karel Minarikom, predsjednikom Komore Brna, i Petr Bajerom, izvršnim direktorom, razgovarano je o mogućnostima izlaska preduzeća na tržište Češke, načinu organiziranja komora, kao i o problemima koji su prisutni u tekstilnoj, kožarsko-prerađivačkoj industriji. U sklopu posjete organiziran je radni sastanak sa privrednicima šest preduzeća iz Češke kada je razmatrana mogućnost plasmana proizvoda iz FBiH.

Osim preduzeća iz oblasti tekstila, kože i obuće, sastanku su prisustvovali i predstavnici nekoliko eksportnih organizacija koje su zainteresirane za plasman. Razgovarano je i sa predstavnicima sajma ITO, kao i sa Dagmar Teleckom, direktorom, o mogućnostima i uslovima pod kojim bi firme iz BiH mogle nastupiti na sajmu mode, u februaru 2003. godine. Dogovoreno je da se ponude najpovoljniji mogući uslovi za izlaganje bh. privrednicima na jedinstvenom štandu, a nosilac aktivnosti bila bi P/GKFBiH. Ovom prilikom dogovorena je i uzvratna posjeta predstavnika Komore Južno-Moravske oblasti sa privrednicima iz Češke u martu 2003. godine.

Hrvoje BRAJKOVIĆ

Izrada promotivnog CD-a

«Federacija BiH - vaš poslovni partner»

Potreba da se ekonomija BiH predstavi svijetu na moderan i kvalitetan način opredijelila je Federalnu komoru da pokrene aktivnosti oko izrade prezentacije na CD-u

Jedan od najvažnijih zadataka Privredne/Gospodarske komore Federacije Bosne i Hercegovine, kao i ostalih komora iz komorskog sistema u BiH, jeste razvoj ukupnih privrednih odnosa sa inozemstvom, s tim da se akcenat, zbog malog domaćeg tržišta, mora staviti na unapređivanje i povećanje izvoza robe i usluga. Odnosi privrede sa inozemstvom grade se i njeguju godinama. BiH je imala izgrađene privredno-ekonomske odnose sa mnogim zemljama u svijetu, ali su, na žalost, zbog proteklog rata, koji je dugo trajao, pokidane gotovo sve veze. U međuvremenu je u svijetu došlo do prevazilaženja određenih tehnologija, te do značajnih promjena u zahtjevima tržišta. Zbog toga je važno osmisliti efikasan način predstavljanja mogućnosti privrede Federacije BiH ne samo radi prodaje domaćih proizvoda i usluga nego i smanjivanja objektivnog zaostajanja BiH iza razvijene Evrope u čije integracije nastojimo da se uključimo.

Adekvatnim predstavljanjem, koje će omogućiti da inozemni potencijalni partneri steknu objektivnu sliku o našim realnim sposobnosti-

ma, otvaraju se šanse za uvođenje savremenih oblika ekonomske saradnje sa drugim zemljama koje podrazumijevaju proizvodnu kooperaciju, poslovno-tehničku saradnju, transfer tehnologija, značajnija zajednička ulaganja na bazi ekonomske zainteresiranosti i ravnopravnosti poslovnih partnera, zajednički nastup na trećim tržištima i slično.

P/GKFBiH je, od svih institucija u FBiH, najčešće u prilici da prezentira mogućnosti privrede organiziranjem posjeta inozemnih delegacija i njihovim direktnim povezivanjem sa domaćim preduzećima, organiziranjem posjeta naših privrednih delegacija određenim zemljama, te zajedničkim nastupom bh. privrede na odabranim sajmovima i izložbama širom Evrope.

Sukladno konstatacijama, rukovodstvo P/GKFBiH donijelo je odluku da se pristupi izradi promotivnog CD-a pod radnim nazivom «Federacija BiH - vaš poslovni partner». Formiran je stručni tim koji će, u saradnji sa odgovarajućim osobama iz Komore ili van nje, obezbijediti audio, video i pisane materijale potrebne za izradu prezentacije. Također je sklopljen ugovor sa specijaliziranom firmom koja će sve materijale obraditi na odgovarajući način i obaviti tehnički dio posla. Planom je zacrtano da svi materijali budu pripremljeni do kraja 2002. godine, a da se kompletna izrada CD-a završi do 01. marta 2003. godine.

Fahrudin ĐIKIĆ

Udruženje brokerskih kuća**Osnivačka skupština**

Brokerske kuće iz Federacije BiH, njih 11, održale su, 27. novembra, Osnivačku skupštinu Udruženja profesionalnih posrednika - brokerskih kuća Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH.

Cilj osnivanja Udruženja je:

- zastupanje interesa članova u partnerskom odnosu sa nadležnim institucijama države,
- dogovaranje i razmjena iskustava članova iz oblasti poslovanja,
- ujednačavanje i održavanje standarda obavljanja poslova u prometu vrijednosnim papirima,
- usaglašavanje stavova i poslova od zajedničkog interesa,
- informisanje javnosti.

Na Skupštini je donesena Odluka o osnivanju Udruženja, Pravilnik o organizaciji i radu, te Poslovni kodeks brokera. Razmatrajući potrebu disciplinske odgovornosti članova Udruženja, dogovoreno je da će to biti u nadležnosti Suda časti Komore. Udruženje će prve dvije godine raditi u funkciji Skupštine, nakon čega bi se odlučivalo o potrebi izbora organa utvrđenih Pravilnikom o organizaciji i radu.

Za predsjednika Skupštine Udruženja izabran je Alen Telalović iz brokerske kuće Credos, a za potpredsjednika Namik Mujagić iz brokerske kuće eBrokers, koji ujedno obavljaju i funkciju predsjednika i potpredsjednika Udruženja. Utvrđen je mandat predsjednika i potpredsjednika u trajanju od jedne godine, sa mogućnošću produženja do jedne godine, s tim da ne mogu biti iz iste brokerske kuće.

M. IDRIZOVIĆ

Na osnovu člana 40. Statuta Privredne/Gospodarske komore Federacije Bosne i Hercegovine, a u skladu sa članom 103. Zakona o vrijednosnim papirima ("Službene novine Federacije BiH", br. 39/98 i 36/99), predstavnici brokerskih kuća u FBiH koje imaju djelatnost posredovanja u poslovanju sa vrijednosnim papirima, na Osnivačkoj skupštini, održanoj u Sarajevu, dana 27.11. 2002. godine, donijeli su

O D L U K U

O OSNIVANJU UDRUŽENJA PROFESIONALNIH POSREDNIKA BROKERSKIH KUĆA PRIVREDNE/GOSPODARSKE KOMORE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

Predstavnici brokerskih kuća - profesionalnih posrednika u FBiH, koji su od Komisije za vrijednosne papire dobili dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u prometu vrijednosnim papirima i upisani u sudski registar, te za svoju osnovnu djelatnost imaju posredovanje u prometu vrijednosnim papirima, osnivaju Udruženje profesionalnih posrednika – brokerskih kuća FBiH sa specijalnim statusom (u daljem tekstu: Udruženje) koje će djelovati u okviru Privredne/Gospodarske komore Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Komora).

Član 2.

Sjedište Udruženja je u Sarajevu u Komori, ulica Branislava Đurđeva broj 10.

Udruženje nema svojstvo pravnog lica i posluje pod nazivom Privredna/Gospodarska komora Federacije BiH, Udruženje profesionalnih posrednika – brokerskih kuća u FBiH i u tom obliku može imati pečat i koristiti memorandum.

Član 3.

Cilj osnivanja Udruženja je:

- zastupanje interesa članova u partnerskom odnosu sa nadležnim institucijama države,
- dogovaranje i razmjena iskustava članova iz oblasti poslovanja,
- ujednačavanje i održavanje standarda obavljanja poslova u prometu vrijednosnim papirima,
- usaglašavanje stavova i poslova od zajedničkog interesa,
- informisanje javnosti.

Član 4.

Udruženje čine osnivači, članovi profesionalnih posrednika – brokerskih kuća, kao punopravni članovi.

Osnivači Udruženja su:

- «BIFIM» d.d. Bihać sa sjedištem u Bihaću, ulica Bosanska broj 25,
- «FIMA Internacional» d.o.o. Sarajevo sa sjedištem u Sarajevu, ulica Topal Osman Paše broj 18a,
- «VIGT-BROKER» d.d. Visoko sa sjedištem u Visokom, ulica Alaudin broj 3,
- «CENTRAL BROKER HOUSE & GROUP» d.d. Sarajevo sa sjedištem u Sarajevu, ulica Mis Irbina broj 5.
- «BS-BROKER» d.d Sarajevo sa sjedištem u Sarajevu, ulica Grbavička broj 75.
- «CREDOS» d.o.o. sa sjedištem u Sarajevu, ulica Kranjčevića broj 43,
- «BOND INVEST» d.o.o. Mostar, sa sjedištem u Mostaru, ulica Biskupa Čule bb,
- «eBROKERS» d.o.o. Sarajevo, sa sjedištem u Sarajevu, ulica Vilsonovo šetaliste broj 10,
- «KVANTUM» sa sjedištem u Sarajevu, ulica Hamdije Kreševljakovića broj 10,
- «PM&A» d.o.o. Sarajevo, sa sjedištem u Sarajevu, ulica Maršala Tita broj 28/IV,
- «DIONICA» d.o.o Tuzla, sa sjedištem u Tuzli, ulica Bosne Srebrene bb SKPC Mejdan,
- «PALISAEN», sa sjedištem u Sarajevu, ulica Džemala Bijedića broj 124.

Udruženje ima predsjednika koji se bira iz reda članova.

Član 5.

Stručno-administrativne poslove za Udruženje će obavljati Stručna služba Komore i stručni radnik koji je uposlenik Komore.

U ostvarivanju svojih zadataka Udruženje će koristiti stručni i tehnički potencijal Komore, u uobičajenom obimu, uz dogovor sa stručnim radnikom iz stava 1. ove tačke.

Utvrđeni zadaci finansiraće se iz članarine koju članovi plaćaju Komori, a za posebne programe i aktivnosti izvan uobičajenih finansijska sredstva obezbjeđuju članovi Udruženja.

Član 6.

Udruženje je dužno donijeti Pravilnik o organizaciji i radu Udruženja kojima se utvrđuju:

- statusna pitanja,
- organi,
- način izbora i rada organa,
- obezbjeđenje organizaciono-tehničkih i drugih uslova rada,
- način sticanja i prestanka članstva,
- finansiranje rada,
- druga pitanja za rad Udruženja.

Član 7.

Ova odluka stupa na snagu i primjenjuje se danom donošenja.

Broj: PKF-945-2/02
Datum: 27. 11. 2002. godine

PREDSJEDAVAJUĆI
Ahmed Hodžić

Na osnovu člana 39. Statuta i člana 6. Pravilnika o radu – Aneks I – organizacija rada i unutrašnja organizacija Privredne/ Gospodarske komore Federacije BiH, a u skladu sa članom 103. Zakona o vrijednosnim papirima (“Službene novine Federacije BiH”, br. 39/98 i 36/99), Osnivačka Skupština, na sjednici održanoj dana 27. 11. 2002. godine je donijela:

PRAVILNIK

O ORGANIZACIJI I RADU UDRUŽENJA PROFESIONALNIH POSREDNIKA – BROKERSKIH KUĆA PRIVREDNE/GOSPODARSKE KOMORE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim pravilnikom o organizaciji i radu Udruženja profesionalnih posrednika-brokerskih kuća Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH (u daljem tekstu: Udruženje) bliže se uređuje članstvo, djelatnost, prava i obaveze članova Udruženja – profesionalnih posrednika u berzanskim poslovima.

Član 2.

Profesionalni posrednici - brokeri, koji su od Komisije za vrijednosne papire dobili dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u prometu vrijednosnim papirima i upisani u sudski registar, te za svoju pretežnu djelatnost imaju posredovanje u prometu vrijednosnim papirima, radi ujednačavanja i održavanja standarda obavljanja poslova u prometu vrijednosnih papira, zaštite vlasnika vrijednosnih papira i drugih korisnika njihovih usluga i efikasnog prometa vrijednosnih papira asocijativno se povezuju i osnivaju svoje Udruženje.

II STATUSNA PITANJA

Član 3.

Udruženje je organizovano u Privrednoj/Gospodarskoj komori Federacije BiH (u daljem tekstu: Komora) kao asocijacija bez svojstva pravnog lica

Član 4.

Članovi Udruženja su privredni subjekti, članovi Komore, čija je djelatnost profesionalno posredovanje u prometu berzanskim poslovima.

Član 5.

Naziv Udruženja je:
«Udruženje profesionalnih posrednika - brokerskih kuća Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH».
Sjedište Udruženja je u Sarajevu u Komori, Branislava Đurđeva broj 10.

Član 6.

Prava, obaveze i odgovornosti Udruženja su utvrđeni Zakonom, Statutom Komore i ovim Pravilnikom.

Član 7.

Rad Udruženja je javan.
Izuzetno se javnost može isključiti ili ograničiti, kada se razmatraju dokumenta ili podaci povjerljive prirode, odnosno kada to nalažu opći interesi.
Predsjednik i potpredsjednik Udruženja odgovorni su za podatke i informacije o njenom radu, te za njihovu tačnost i istinitost.

III ČLANSTVO

Član 8.

Punopravno članstvo se stiče pismenom izjavom o prihvatanju članstva i akata Udruženja.
Pristupanje Udruženju je dobrovoljno.

Prava i obaveze članova

Član 9.

Prava članova su:
Da biraju i budu birani u organe Udruženja;
Da sudjeluju u radu Udruženja i njenih organa, da daju prijedloge u vezi s radom;
Da budu obaviješteni o svim odlukama i zaključcima organa Udruženja;
Da pokreću inicijative, razmatraju mišljenja, informacije i iskustva, te utvrđuju prijedloge za rješavanje tekućih problema oblasti djelovanja Udruženja;
Da koriste stručnu pomoć i druge usluge Stručne službe Komore;
Druga prava utvrđena aktima Udruženja i Komore.

Član 10.

Obaveze članova su:
Da izvršavaju odluke i zaključke organa i tijela Udruženja i Komore saglasno Statutu Komore i ovom pravilniku;
Da poštuje odredbe ovog pravilnika, poslovnog kodeksa struke i Statuta Komore;
Da održava dobre poslovne odnose sa ostalim članovima Udruženja;
Da aktivno rade i učestvuju u radu Udruženja;
Da uredno uplaćuju članarinu.

Prestanak članstva

Član 11.

Članstvo u Udruženju prestaje:
Prestankom rada Udruženja;
Dobrovoljnim istupanjem na osnovu izjave o istupanju;
Isključenjem člana iz Udruženja.

Član 12.

Član Udruženja može dobrovoljno istupiti iz članstva u bilo koje vrijeme na vlastiti pismeni zahtjev, a članstvo prestaje danom podnošenja zahtjeva.

Član 13.

Član može biti isključen iz članstva ako povrijedi prava i obaveze utvrđene članom 9. i 10. ovog pravilnika ili ako teško povrijedi ugled i interes Udruženja ili nekog njegovog organa.

Član 14.

O disciplinskoj odgovornosti članova odlučuje Sud časti Komore i to:

- kada član Udruženja namjerno radi na štetu Udruženja;
- kada se član Udruženja ne pridržava postignutih dogovora, sporazuma i zaključaka;
- kada dolazi do nesporazuma između:
- pojedinih članova Udruženja,
- pojedinih članova i tijela Udruženja,
- pojedinih tijela Udruženja.

Način i postupak pred Sudom časti vodi se saglasno odredbama Pravilnika o organizaciji i postupku pred Sudom časti u Komori FBiH.

IV CILJEVI I ZADACI UDRUŽENJA

Član 15.

- Osnovni cilj organizovanja Udruženja je:
- zastupanje interesa članova u partnerskom odnosu sa nadležnim institucijama države,
  - dogovaranje i razmjena iskustava članova iz oblasti poslovanja,
  - ujednačavanje i održavanje standarda obavljanja poslova u prometu vrijednosnim papirima,
  - usaglašavanje stavova i poslova od zajedničkog interesa,
  - informisanje javnosti.

Član 16.

- Udruženje svoju aktivnost usmjerava naročito na:
- zastupanje interesa svojih članica,
  - utvrđivanje pravila obavljanja poslova profesionalnih posrednika – brokera,
  - utvrđivanje standarda obavljanja prometa vrijednosnih papira,
  - sprečavanje manipulacije cijenama vrijednosnih papira,
  - prikupljanje i objavljivanje informacija o iskustvima na tržištu vrijednosnim papirima u zemlji i inozemstvu, te drugim informacijama bitnim za unapređenje rada članova,

- saradnju i pružanje stručne pomoći u pripremi programa razvoja, finansijske konsolidacije, nastupa na tržištu, zaštite od nelojalne konkurencije i sl,
- organizovanje obuke i izdavanja uvjerenja o završenoj obuci,
- analizi poslovanja i predlaganju mjera za poboljšanje uslova poslovanja
- donošenje plana i programa rada,
- obavljanju i drugih poslova koji su u nadležnosti Udruženja.

Član 17.

Udruženje je dužno voditi računa da svojim aktivnostima ne nanosi štetu drugim djelatnostima privrede.

Član 18.

O svim poslovima i pitanjima iz svog djelokruga rada Udruženje samostalno donosi stavove i zaključke, pridržavajući se smjernica i stavova tijela i organa Komore, te Statuta Komore.

Član 19.

Udruženje može neposredno upućivati prijedloge nadležnim organima u Federaciji BiH, privrednim komorama i drugim institucijama radi rješavanja određenih pitanja i preduzimanja odgovarajućih mjera od interesa za sve ili pojedine članove Udruženja.

V UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA

Član 20.

Privredni subjekti organizirani u Udruženju upravljaju poslovima Udruženja preko Skupštine i Upravnog odbora Udruženja, te komisija i drugih oblika organiziranja.

Udruženje predstavlja i zastupa predsjednik Udruženja koji može ovlastiti drugo lice da u pojedinim slučajevima predstavlja, odnosno zastupa Udruženje.

Mandat predsjednika i potpredsjednika Udruženja je jedna godina sa pravom ponovnog izbora još jednu godinu.

Predsjednik i potpredsjednik Udruženja ne može biti iz iste brokerske kuće.

Skupština

Član 21.

Skupštinu sačinjavaju po jedan predstavnik svih članova Udruženja, po ovlaštenju.

Skupština ima predsjednika i potpredsjednika koji se biraju javnim glasanjem iz reda članova Udruženja, koji su ujedno predsjednik i potpredsjednik Udruženja.

Član 22.

Skupština može punovažno raditi i odlučivati ako je sjednici prisutno najmanje polovina članova Udruženja

Odluke se donose većinom glasova prisutnih članova Udruženja.

Član 23.

Skupština radi u sjednicama. Sjednicama predsjedava i rukovodi predsjednik, a u njegovom odsustvu potpredsjednik Udruženja.

Predsjednik predstavlja i zastupa interese Udruženja, potpisuje poslovnu dokumentaciju, te rukovodi Udruženjem.

Član 24.

Skupština ima redovna i vanredna zasjedanja. Skupština zasjeda redovno najmanje jednom godišnje. Vanredna zasjedanja se održavaju po potrebi.

Skupštinu saziva predsjednik, a u njegovoj odsutnosti potpredsjednik Udruženja.

Član 25.

Skupština obavlja sljedeće poslove:

- Raspravlja i odlučuje o osnovnim ciljevima i zadacima Udruženja;
- Usvaja Pravila o organizovanju i radu Udruženja;
- Donosi poslovni kodeks brokera;
- Donosi godišnji plan i program rada Udruženja;
- Donosi odluke o zaključivanju ugovora od interesa za Udruženje;
- Imenuje i razrješava članove Upravnog odbora Udruženja i predsjednika i potpredsjednika Udruženja, odnosno Skupštine;
- Odlučuje o promjeni oblika organizovanja Udruženja;
- Odlučuje o prestanku rada Udruženja;
- Razmatra i usvaja plan rada i izvještaj o radu Upravnog odbora Udruženja;
- Obrazuje stručna i druga radna tijela Udruženja;
- Odobrava godišnji obračun i finansijski plan na prijedlog Upravnog odbora Udruženja,
- druge poslove utvrđene ovim pravilnikom.

Upravni odbor**Član 26.**

Upravnog odbor Udruženja ima pet (5) članova.

Članove Upravnog odbora imenuje i razrješava Skupština.

Upravni odbor iz reda svojih članova, javnim glasanjem, bira svog predsjednika i potpredsjednika.

Mandat članova Upravnog odbora je četiri godine.

Član 27.

Upravni odbor Udruženja obavlja sljedeće poslove:

- Rukovodi radom između dvije sjednice;
- Predlaže Skupštini donošenje odluka iz njene nadležnosti;
- Predlaže nadležnom organu Komore FBiH stručno lice koje će obavljati poslove za Udruženja;
- Pokreće inicijativu za zaključivanje ugovora od interesa za Udruženje;
- Predlaže izmjene i dopune ovih Pravila;
- Predlaže Skupštini godišnji plan i program rada Udruženja;

- Donosi poslovni i ostala opća akta potrebna za rad Udruženja;

- Obavlja i druge poslove koji nisu u nadležnosti organa Udruženja i Komore FBiH.

Član 28.

Upravi odbor radi u sjednicama koje se održavaju po potrebi. Sjednicu sazivaju u dogovoru predsjednik Upravnog odbora i stručni radnik Komore FBiH.

VI STRUČNO-ADMINISTRATIVNI POSLOVI**Član 29.**

Stručne, administrativno-tehničke i druge poslove za Udruženje i njene organe i tijela obavlja Stručna služba Komore.

Lice sa visoku stručnu spremu, koje će obavljati poslove iz stava 1. ovog člana određuje predsjednik Komore u koordinaciji sa potpredsjednikom, a u skladu sa sistematizacijom i nazivima radnih mjesta Komore.

Član 30.

Lice iz člana 29. za svoj rad odgovorno je Upravnom odboru Udruženja i predsjedniku i potpredsjedniku Komore.

VII FINANSIRANJE RADA UDRUŽENJA**Član 31.**

Sredstva za rad Udruženja obezbjeđuju se iz članarine. Finansijskim planom Komore utvrđuju se sredstva za redovan rad Udruženja.

Poslovi koji prevazilaze uobičajene aktivnosti Udruženja i poslovi po posebnim programima finansiraju se odvojeno izvan godišnjeg finansijskog plana Komore, a na osnovu odluke Skupštine Udruženja, o čemu se posebnim ugovorom između Komore i Udruženja utvrđuje način finansiranja.

VIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Član 32.**

Dvije godine Udruženje neće imenovati Upravni odbor i radiće u funkciji Skupštine. Nakon proteka vremena od dvije godine, Skupština Udruženja će odlučiti o potrebi imenovanja ostalih organa utvrđenih ovim pravilnikom.

Član 33.

Izmjene i dopune ovog pravilnika se vrše na način i po postupku predviđenom za njegovo donošenje.

Član 34.

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u «Glasniku» Komore, a primjenjuju se danom davanja saglasnosti Upravnog odbora Komore.

Broj: PKF-945/02

Datum: 27. 11. 2002. godine

Predsjednik Skupštine

Aten Telalović

2. PRIORITETI U RJEŠAVANJU PROBLEMATIKE PREDUZEĆA

Prioriteti u rješavanju problematike preduzeća					
Red. br.	Naziv preduzeća	Ubrzanje vlasničke transformacije	Stimuliranje izvozno orijentiranih preduzeća	Kreiranje kriterija za prekvalifikaciju i obuku radnika	Stimulativne mjere za nove proizvodne programe
1.	UNIS TADIV	2	1	4	3
2.	BHSTEEL	4	1	2	3
3.	RUDSTROJ		2	1	3
4.	EUROBUS		1	2	3
5.	ENER. TDS	1	2	4	3
6.	VOLKSWAGEN	4	1	3	2
7.	ENKER	2	1	4	3
8.	TEMAT. TRADE		3	2	1
9.	FAMOS HOLDING	1	4	2	3
10.	STAMPRES		1		2
11.	BNT	4	1	2	3
12.	UNIKOFILTER	2	1		
13.	LIVNICA VISOKO		1	2	3
14.	NARODNO GRIJANJE		2	3	1
15.	KRAJINAMETAL	1	2	4	3
16.	POBJEDA	2	1	3	4
17.	ŽELJEZARA VAREŠ		3	2	1
18.	REMONTMONTAŽA		1	2	3
19.	KAPIS		1	2	3
20.	MIK KUPRES	4	1	3	2
21.	PRIM	1	3	4	2
22.	BIRA-BIHAC	1	2		

Komentar: Od anketiranih 25 privrednih subjekata, 13 je prioritet u rješavanju problematike dalo "Stimuliranju izvozno orijentiranih preduzeća", pet je prioritetno smatralo potrebnim "Ubrzanje vlasničke transformacije", tri su prioritetno podržala "Stimulativne mjere za nove proizvodne programe", a samo jedno daje prioritet "Kreiranju kriterija za prekvalifikaciju i obuku radnika".

3. PRIJEDLOG MJERA KOJE TREBA UGRADITI U PROGRAM RADA UDRUŽENJA MEI*

1. Izrada Strategije razvoja Sektora metalne i elektro industrije;

2. Pokretanje inicijative kod nadležnih državnih organa na potpisivanju Sporazuma o slobodnoj trgovini sa Kosovom ili angažovanje da se potpisani Sporazum između BiH i SR Jugoslavije primjenjuje i na teritoriji Kosova;

3. Angažovanje da se Sporazum potpisan između BiH i SRJ primjenjuje i na teritoriju Crne Gore;

4. Pomoći preduzeća pri uvođenju standarda (ISO, CE-znaka i dr);

- Razvijati BA standarde iz oblasti vijaka, navrtki, uvrtnjeva i drugih proizvoda;

5. Pokretanje inicijative za oslobađanje od plaćanja carina na proizvode «BHS Željezara» prilikom izvoza u SAD i EU;

6. Raditi na tome da se uvede privredni sud;

7. Boriti se za dosljednost u primjeni zakonske regulative;

8. Stvarati ambijent za normalniji rad i poslovanje preduzeća zaštitom domaćeg proizvoda;

9. Preko federalnih i državnih institucija izboriti se za lakše dobijanje tendera na domaćem i inotrižju;

10. Raditi na sniženju izdataka koji opterećuju privredu;

11. Raditi na izmjeni propisa da se ukinu carine na alate, rezervne dijelove i opremu za pretežno izvozna preduzeća;

12. Raditi na pojednostavljenju viznog režima za privrednike izvoznih preduzeća;

13. Privredna komora treba da pripremi set olakšica za izvozne firme;

14. PK treba da podstakne firme da formiraju konzorcije kod tendera za veće poslove;

15. Da kod uvoza pojedinih repromaterijala (npr. sivo gvožđe, koks, livnički pijesak i sl) predloži udruživanje zainteresiranih u cilju ostvarivanja povoljnijih uslova pri ugovaranju (cijene, transport i ostali uslovi);

16. Da firme iz iste branše usaglase cijene ispod kojih se ne bi trebalo ići na tržište;

17. Pokrenuti bilten koji će informirati članice Udruženja o cijenama svih materijala i drugim interesantnim dešavanjima u ovoj branši i oko nje u zemlji i okruženju, Evropi i Svijetu;

18. Povremeno organizirati promociju novih ili manje poznatih kvalitetnih proizvoda i proizvođača u Sarajevu, Zagrebu, Beogradu i dr.

* Prezentirane aktivnosti su preuzete u izvornom tekstu iz anketnih upitnika

19. U definiranju poslovnog ambijenta potrebno je regulirati:

- Poslovanje i status industrijskih zona,
- Poslovanje i status tehnoloških parkova;

20. Raditi na boljim i efikasnijim propisima;

- Učiniti rad kantonalnih, federalnih i državnih organa efikasnijim i staviti ih u službu privrede;

21. PK treba da se angažira pri nabavci toplovaljane žice koje nema dovoljno na domaćem tržištu, a poteškoće su prisutne i kod obezbjeđenja sa inotrižišta, jer se teško može nabaviti i predstavlja problem za sve prerađivače žice kod nas;

22. Neophodno hitno smanjenje cijena energenata (elektroenergije i PTT usluga);

23. Češći kontakti sa privrednim preduzećima uz upoznavanje s kompletnim proizvodnim programom, te prezentacija kako kod domaćih tako i inopartnera;

24. Raditi više na razvoju i otvaranju tržišta;

25. Pratiti tehnološki razvoj;

26. Boriti se protiv sive ekonomije;

27. Utjecati na sniženje kamata na kredite;

28. Ukinuti carine na repromaterijale koji se ne proizvode u BiH;

29. Ukinuti ili smanjiti kompenzacionu kamatu (15 odsto) za kašnjenje kod plaćanja carine;

30. Pooštriti kontrolu kvaliteta uvezene robe.

V ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Prezentirani pokazatelji, kao zajednički imenitelji kako statističkih tako i obrađenih anketnih upitnika, upućuju na jedinstvene zaključke u formi kako slijedi:

1. PREDLOŽITI MJERE ZA DINAMIZIRANJE PROIZVODNJE I BRŽE ZAPOSŁJAVANJE U METALNOJ I ELEKTRO INDUSTRIJI, što podrazumijeva:

- da se kvantificiraju i predlože mjere za stimuliranje izvožno orjentisanih društava, kroz olakšice (poreske, carinske, kreditne i druge), u cilju osavremenjivanja proizvodnih tehnologija i osiguranja konkurentnosti na tržištu.

2. SAGLEDATI MOGUĆNOST SNIŽENJA CIJENE ENERGENATA, NAROČITO ELEKTRO ENERGIJE, ZBOG ZNAČAJNE STAVKE TROŠKA U CIJENI PROIZVODA OVE INDUSTRIJSKE GRANE.

3. UREĐENJE TRGOVINSKIH ODNOSA SA SUSJEDNIM ZEMLJAMA I ZEMLJAMA EU I DOGRADNJA POSTOJEĆIH SPORAZUMA.

4. UBRZATI OBNOVU I AKTIVIRANJE PROMETNE INFRASTRUKTURE.

5. REAFIRMIRATI PROJEKTE SLOBODNIH ZONA ZA MALA I SREDNJA PREDUZEĆA, KAO I TEHNOLOŠKE PARKOVE.

6. FORMIRATI KONZORCIJE KOD TENDERA ZA VEĆE POSLOVE UZ UKLJUČENJE I SURADNJU FIRMI OBA ENTITETA.

7. U OKVIRU GLOBALNE STRATEGIJE RAZVOJA UTVRDITI NOSIOCE RAZVOJA PROIZVODNIH PROGRAMA SEKTORA METALNE INDUSTRIJE, MEĐU KOJIMA SU:

- Proizvodnja čelika i aluminija,
- Proizvodnja automobila i dijelova za auto-industriju,
- Proizvodnja kućanskih aparata,
- Proizvodnja procesne opreme,
- Proizvodnja građevinskih armatura,
- Proizvodnja dizalica itd.

N. ŠEHIĆ - MUŠIĆ

Zavod za statistiku FBiH

Zabilježen rast industrijske proizvodnje

Sarajevo (ONASA) - Industrijska proizvodnja u Federaciji BiH (FBiH) u novembru 2002., u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz prošle godine, veća je za 20,1 odsto, izjavio je, sredinom decembra, na redovnoj press-konferenciji, u Sarajevu, Derviš Đurđević, direktor Federalnog zavoda za statistiku.

U odnosu na proizvodnju iz istog mjeseca prošle godine, industrijska proizvodnja je veća za 11,3 odsto, dok je u odnosu na oktobar ove godine manja za 0,9 odsto.

Ukupan indeks cijena na malo u novembru ove godine niži je za 0,5 odsto u odnosu na prosječan indeks iz 2001., a, takođe, u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Izdaci za ishranu i piće, prema potrošačkoj korpi koja pokriva standardne potrebe četveročlane porodice, u novembru ove godine iznosili su 455,08 KM, što je za 5,05 KM ili 1,1

odsto više u odnosu na oktobar ove godine, kada su iznosili 450,03 KM.

Prema statističkim podacima, visina prosječne neto plaće po zaposlenom u oktobru je iznosila 499,69 KM, a prosječna isplaćena penzija 187,9 KM. Najveća prosječna neto plaća u septembru ove godine, po kantonima, isplaćena je u Kantonu Sarajevo (KS), 661,21 KM, a najmanja prosječna plaća isplaćena je u Zeničko-dobojskom kantonu (ZDK) - 398,98 KM.

Prosječna stopa nezaposlenosti u FBiH u oktobru ove godine bila je 42,5 odsto. Evidentirano je da u FBiH 288.968 lica traži zaposlenje.

Prema podacima statističkog Zavoda, od 1. januara do 31. oktobra ove godine ostvaren je izvoz robe i usluga u vrijednosti 1.235.884.000 KM, što je za 14,9 odsto manje u odnosu na isti period 2001. godine. Istovremeno, vrijednost ostvarenog uvoza iznosi 4.471.174.000 KM, što je za 5,3 odsto više od vrijednosti ostvarenog uvoza u istom periodu prošle godine. U ovom periodu, postotak pokrivenosti uvoza izvozom iznosi 26,24 odsto.

Posmatrano po zemljama, najviše se izvozilo u R Hrvatsku (u vrijednosti 211.147.000 KM, što je 17,08 odsto od ukupnog izvoza), a najviše se uvozilo, takođe, iz RH, u vrijednosti 863.589.000 KM, što iznosi 18,33 odsto od ukupnog uvoza.

Unapređenje konkurentnosti klastera

Program konkurentnosti klastera u BiH, koji je sponzorirao USAID-a, čiju implementaciju vode IBM Business Consulting Services i SRI international, osmišljen je sa ciljem poboljšanja konkurentnosti i mogućnosti rasta i razvoja ključnih privrednih grana u BiH

Ostvarenje cilja će se dostići kroz daljnje jačanje onih aspekata u kojima odabrane privredne grane već posjeduju snažnu poziciju, rad na otklanjanju slabosti, obnovi prisustva na izgubljenim tržištima i pokretanjem novih i produktivnih aktivnosti. Osnova ovog pristupa je da nosioci interesa u ključnim industrijama moraju zajednički da izrade i primjene strategije za poboljšanje sveukupnih sposobnosti da bi se mogli efikasno nadmetati na regionalnom i globalnom tržištu.

Poslovni klaster je grupa kompanija koja se oslanja na aktivan skup međusobnih odnosa radi pojedinačne efikasnosti, rada, konkurentnosti i veza sa vanjskim svijetom. Poslovni klasteri predstavljaju kritične mase informacija, sposobnosti, odnosa i infrastrukture u okviru određene oblasti. Kvalitet i kvantitet ovih faktora osigurava osnov za konkurentan, rastući klaster.

Koordinatori ovog programa klastera ispred USAID-a posjetili su Privrednu/Gospodarsku komoru FBiH i Grupaciju šumarstva i drvne industrije. U razgovoru sa stručnim osobljem Grupacije odabrano se 15 kompanija iz drvne industrije FBiH koje će prisustvovati prvom sastanku fokus grupe klaster drvo/namještaj i koje mogu zadovoljiti zahtjevima rada i praćenja ovog programa.

Analiza prednosti

Na sastanku, koji je održan 11. decembra, data je analiza prednosti, slabosti, mogućnosti i prijetnji (SWOT) i plan aktivnosti koji su zajednički definirali prisutni učesnici. Jedan od narednih koraka je odabir prioritarnih stavki navedenih u okviru Plana aktivnosti, u cilju usmjeravanja i početka pripreme inicijative.

Prednost drvne industrije: kvalitetna sirovina, jeftina radna snaga, tradicija kvaliteta, mogućnost proizvodnje velikih serija/masovna proizvodnja, postojeća infrastruktura, inventivnost i kreativnost ljudi.

Slabosti drvne industrije: tehnološka osnova, slaba promocija, nedostatak zajedničkih prezentacija na tržištu, nedovoljna produktivnost i menadžerska znanja, slab lanac dobavljača repromaterijala i protoka informacija, skup kapital banaka u odnosu na konkurenciju izvana, crno tržište, visoka cijena električne energije i telekomunikacijskih usluga, nedostatak korektnosti poslovnih partnera u plaćanju, otežavajuće okruženje u pogledu politike i propisa.

Mogućnosti drvne industrije: oživljavanje sistema kooperacije privrednih subjekata u drvnoj industriji, povezivanje manjih firmi, ulaganja u nove tehnologije, povoljni krediti u porastu, konsolidacija banaka i bankarskog sistema, privatizacija u odmakloj fazi - završetkom ovog procesa i postavljanjem novih menadžera sa novim vizijama pojavit će se dodatni impulsi u razvoju industrije, uključivanje u proces globalizacije, prestrukturiranje velikih poduzeća i priprema za zajednička ulaganja, pomak ka vrhu lanca vrijednosti - izvoz gotovih proizvoda, a ne sirovina, zamjena uvoza gotovih proizvoda, "imitacija" dobrog dizajna kojim bi se zadovoljile potrebe kupaca i upotrijebiti znanje nove generacije dizajnera.

Prijetnje: tehnološka zastarjelost, otvorenost tržišta BiH za uvoz jeftinih proizvoda, nepostojanje institucija za atestiranje proizvoda, neodrživa upotreba i kontinuirani izvoz sirovina, industrijska špijunaža i nedostatak zaštite proizvoda ograničavaju ulaganje u dizajn, gubitak konkurentnih prednosti BiH u korist zemalja Srednje i istočne Evrope uslijed brzog prenosa novih tehnologija sa zapada, instaliranje kapaciteta za visokoserijsku proizvodnju umjesto razvijanja lepeze raznolikih proizvoda.

Plan aktivnosti

Proizvodnja: ojačati veze u lancu dobavljača – sa malim firmama, poboljšati poslovne odnose i suradnju sa proizvođačima primarnih i polufinalnih proizvoda i sa drugim malim firmama kako bi se postigla konkurentnost u pogledu kvaliteta, kvantiteta i cijene proizvoda, kreiranje zajedničke proizvodnje, analizirati troškove proizvodnje.

Marketing: obezbijediti kvalitetne podatke o tržištima za firme u klasteru, organizirati zajedničke međunarodne nastupe.

Institucije: poboljšati usluge Udruženja, razmotriti različite uloge Udruženja u oblasti drvo/namještaj, identificirati oblasti u kojima bi se mogla izbjeći preklapanja i one koje zahtijevaju razvoj novih usluga.

Politika i propisi: uvođenje PDV-a, tj. poslovanje pod istim uvjetima, carinski propisi - pojednostavljenje carinske procedure i složenosti u postupku oslobađanja od carina, kao i pristupačnije u pogledu lokacije - udaljenosti.

Ljudski resursi: poboljšati znanja, organizirati dodatnu obuku za sve različite profile uposlenih u poduzeću.

Tehnologija: transfer tehnologija, istražiti načine na koje bi se mogle pribaviti nove tehnologije.

Finansiranje: finansiranje izvoza i dugoročna ulaganja, podstaći dijalog sa finansijskim sektorom u BiH kako bi se identificirali načini poboljšanja pristupa izvoznim kreditima i sredstvima za dugoročna ulaganja.

Šemsa ALIMANOVIĆ

Pravosuđe

Reforma sudstva FBiH

U više navrata na sjednicama strukovne grupe trgovine Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH isticana je spornost sudova u rješavanju spornih potraživanja. Takvi prosvjedi isticani su i u zaključcima sjednica, koje su dostavljene i nadležnom Ministarstvu pravosuđa FBiH. Često je spornost sudova uticala i na visok stupanj nelikvidnosti. Nova reforma sudstva i formiranje privrednih odjeljenja ohrabruje nas da se, ipak, kreće nabolje.

Efikasnost u radu i bolja organiziranost sudskog sistema

U okviru reforme sudstva u FBiH osnovano je deset posebnih privrednih odjeljenja pri određenim općinskim sudovima i stvorena nova smanjena mreža od 28 općinskih sudova.

Odlukama visokog predstavnika u BiH, br. 64/02 do 73/02, od 1. 11. 2002. godine, smanjen je broj općinskih sudova i osnovano deset posebnih privrednih odjeljenja pri određenim općinskim sudovima.

Sada imamo 28 općinskih sudova u FBiH:

I - UNSKO-SANSKI KANTON

1. Općinski sud u Bihaću (Bihać i Bosanski Petrovac),
2. Općinski sud u Bosanskoj Krupi (Bosanska Krupa i Bužim),
3. Općinski sud u Cazinu,
4. Općinski sud u Sanskom Mostu (Sanski Most i Ključ),
5. Općinski sud u Velikoj Kladuši.

II - POSAVSKI KANTON

1. Općinski sud u Orašju (Orašje, Domaljevac - Šamac i Odžak).

Privredno odjeljenje Općinski sud Orašje.

III - TUZLANSKI KANTON

1. Općinski sud u Gračanici (Gračanica i Doboj - Istok),
2. Općinski sud u Gradačcu (Gradačac i Srebrenik),
3. Općinski sud u Kalesiji (Kalesija, Teočak i Sapna),
4. Općinski sud u Tuzli (Tuzla, Lukavac i Čelić),
5. Općinski sud u Živinicama (Živnice, Banovići i Kladanj).

Sudsko odjeljenje u Kladnju.

Privredno odjeljenje: Općinski sud u Tuzli.

IV - ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON

1. Općinski sud u Kaknju,
2. Općinski sud u Tešnju (Tešanj, Usora i Doboj-Jug),
3. Općinski sud u Visokom (Visoko, Vareš, Olovo i Breza),

Sudsko odjeljenje u Olovu.

4. Općinski sud u Zavidovićima (Zavidovići i Maglaj),

5. Općinski sud u Zenici,

6. Općinski sud u Žepču.

Privredno odjeljenje: Općinski sud u Zenici.

V - BOSANSKO-PODRINJSKI KANTON GORAŽDE

1. Općinski sud u Goraždu (Goražde, Pale - Prača i Foča - Ustikolina).

Privredno odjeljenje: Općinski sud u Goraždu.

VI - SREDNJOBOSANSKI KANTON

1. Općinski sud u Travniku (Travnik, Vitez, Novi Travnik i Busovača),

2. Općinski sud u Bugojnu (Bugojno, Gornji Vakuf - Uskoplje, Donji Vakuf, Jajce i Dobratići).

Sudsko odjeljenje u Jajcu.

3. Općinski sud u Kiseljaku (Kiseljak, Fojnica i Kreševo).

Privredno odjeljenje: Općinski sud u Travniku.

Sjedište Kantonalnog suda je u Novom Travniku.

VII - HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI KANTON

1. Općinski sud u Mostaru (Mostar - Stari Grad, Mostar - Sjever, Mostar - Jugoistok, Mostar - Zapad, Mostar - Jugozapad, Mostar - Jug, Čitluk i Centralna zona Grada Mostara),

2. Općinski sud u Konjicu (Konjic, Jablanica i Prozor - Rama),

3. Općinski sud u Čapljini (Čapljina, Stolac, Neum i Ravno).

Privredno odjeljenje: Općinski sud u Mostaru.

VIII - ZAPADNO-HERCEGOVAČKI KANTON

1. Općinski sud u Širokom Brijegu (Široki Brijeg i Posušje),

2. Općinski sud u Ljubuškom (Ljubuški i Gruče)

Privredno odjeljenje: Općinski sud u Širokom Brijegu.

IX - KANTON SARAJEVO

1. Općinski sud u Sarajevu (Stari Grad Sarajevo, Centar Sarajevo, Novo Sarajevo, Novi Grad Sarajevo, Ilijaš, Vogošća, Hadžići, Ilidža i Trnovo).

Privredno odjeljenje: Općinski sud u Sarajevu.

X - KANTON 10

1. Općinski sud u Livnu (Livno, Glamoč, Drvar, Grahovo, Tomislavgrad i Kupres).

Sudsko odjeljenje u Drvaru.

Privredno odjeljenje: Općinski sud u Livnu.

(Tekst autora Džemaludina Mutapčića, pomoćnika federalnog ministra pravde, preuzet je iz ZIPS-a broj 949, od 21. do 30. XI. 2002. godine).

Pripremila: D. BANDIĆ

Slovenija - primjer poduzetničke strategije

Poduzetništvo je svjetski proces i fenomen kako kraja prošlog tako i početka ovog stoljeća. Miliioni poduzetnički usmjerenih pojedinaca po čitavom svijetu danas imaju veliki uticaj na budućnost čovječanstva

Poduzetništvo i poduzetničko djelovanje pronalazi se svuda gdje postoje uspješna privreda i uspješna poduzeća. Istraživanja su pokazala da rastu ona poduzeća koja su intenzivno i mnogo ulagala u unutrašnju kulturu poduzeća i u razvoj ljudskih resursa. Zaostajala su, ili u najgorem slučaju i propadala, poduzeća koja se nisu ponašala poduzetnički.

U Evropi se o poduzetništvu počelo govoriti prije više od deset godina. Evropska komisija, kao i vlade pojedinih država donijele su brojne smjernice o podsticanju razvoja malih i srednjih poduzeća.

U Škofjoj Loki, Republika Slovenija, od 16. do 27. septembra održana je Ljetna škola za poduzetničko osposobljavanje, koja je okupila 25 sudionika iz BiH, Crne Gore i sa Kosova. Ovaj program edukacije dio je Projekta «Razvoj malih i srednjih poduzeća i poduzetništva u zemljama jugoistočne Evrope», u okviru Pakta stabilnosti za jugoistočnu Evropu. Program je sponzoriralo Ministarstvo privrede R Slovenije, a izvođač cjelokupnog edukacionog programa bila je ugledna Visoka škola GEA College iz Ljubljane. Kao predavači sudjelovali su brojni stručnjaci iz univerzitetskih institucija, finansijskih, savjetničkih i drugih organizacija. I sami predavači većinom su osnovali i vodili vlastita manja poduzeća, a kasnije

suradivali u brojnim projektima podsticanja poduzetništva u R Sloveniji i drugim zemljama centralne i istočne Evrope.

Program edukacije sastojao se iz četiri modula, koji obuhvataju sljedeće tematske oblasti:

- Poduzetništvo i podsticanje razvoja male privrede (generiranje poduzetničkih ideja, strategija razvoja poduzetništva),
- Poduzetnički proces i promocija poduzetništva (razvojne faze i problemi poduzeća, poduzetništvo i lokalni/regionalni razvoj),
- Priprema i realizacija poduzetničke ideje (analiza tržišta, organizacija proizvodnje, finansijske projekcije),
- Sistem podrške i razvoja MSP u R Sloveniji (poslovni plan, savjetovanje).

Sadržaj Programa, uglavnom, se zasnivao na prikazu iskustava (slovenačkih i iskustava članica Evropske unije) kroz različite modele i teoretske pristupe. Učesnicima su predstavljena neka iskustva R Slovenije s razvojem poduzetništva i male privrede u 90-im godinama. Nakon uvođenja Zakona o poduzećima, koji je omogućio razvoj privatnog sektora, Slovenci su krenuli na put intenzivne liberalizacije. Jedan od rezultata bila je pojava velikog broja poduzetnika. Sve je ukazivalo na procvat poduzetništva i privatnog sektora. Međutim, R Slovenija je u isto vrijeme izgubila 60 odsto svog tržišta. Ovaj drugi element ubrzo je pokazao realnu sliku privatnog sektora, koji je usprkos promijenjenoj strukturi, u odnosu na broj novih poduzeća, zapao u duboku krizu. To se pokazalo u brzom opadanju nacionalnog prihoda (bruto domaćeg proizvoda) i porastu nezaposlenosti. Tada je država, u ranim 90-im godinama, bila prisiljena krenuti na dugačak put preuređenja privatnog sektora, prije svega, provođenjem tzv. aktivne politike zapošljavanja (programi osposobljavanja i poduzetništva,

finansiranje otvaranja novih radnih mjesta i održavanje postojećih, javnih radova itd), zatim podrškom malim i srednjim poduzećima kao i različitim izvoznim potencijalima. Uz već postojeće strukture (Ministarstvo privrede, Ministarstvo za rad, Privrednu komoru, Obrtničku komoru i dr), R Slovenija se za pomoć obratila najprije zemljama članicama EU i Sjedinjenim Američkim Državama, od kojih je počela crpjeti znanje i iskustva, a ujedno je i pronalazila nova tržišta.

Učesnici Ljetne škole bili su aktivno uključeni u rad kroz pripremu i izradu različitih zadataka i vlastitih prezentacija. U okviru izvođenja programa organizirane su posjete Regionalnom razvojnom centru Zasavje, Industrijsko-obrtnoj zoni Trzin, Podsticajnom centru za malu privredu (PCMG), BTC-u Ljubljana, kao i razgledanje Tehnološkog parka Ljubljana. Tako su se polaznici na licu mjesta mogli upoznati s funkcijama ovih centara, njihovim razvojnim planovima, ali i problemima u radu. Tokom programa upriličeno je i upoznavanje i razgovori s dva uspješna slovenačka poduzetnika.

Program projekat «Razvoj MSP i poduzetništva u zemljama jugoistočne Evrope» namijenjen je, prije svega, prijenosu slovenačkih iskustava kao pomoći pri razvoju poduzetništva, kao i privrednom povezivanju na nivou poduzetništva. Jedan od ciljeva edukacionog programa je osposobljavanje tzv. partnera poduzetništva i kreiranje poduzetničke mreže, koja bi trebala biti neka vrsta oslonca domaćem poduzetništvu. Ujedno bi se ta mreža na području malih i srednjih poduzeća i lokalne ekonomije trebala povezati sa slovenačkom, kao i s mrežama susjednih zemalja. Poglavlja i teme obuhvaćene programom dobra su osnova za dalji rad s poduzetnicima, ali i za istraživački rad na tom području.

Namjera koju R Slovenija želi ostvariti svojim ulaganjem u okviru Pakta stabilnosti za jugoistočnu Evropu temelji se, prije svega, na njevoj povezanosti na obje strane. S jedne strane, njena povezanost s evropskim tržištem, gdje prodava više od 70 odsto svojih proizvoda i, s druge strane, njena regionalna blizina jugoistočnoj Evropi. R Slovenija bi ujedno mogla postati korisna veza između EU, čija će punopravna članica uskoro postati, i regije u čijoj blizini se nalazi. Zbog specifičnog položaja i uloge R Slovenije na tom prostoru, prijenos slovenačkih iskustava može biti korisniji od prijenosa bilo kojeg drugog iskustva, posebno ako će u suradnju biti uključene i zemlje EU.

Lejla SADIKOVIĆ

Sajmovi

- **DOM** - Međunarodni sajam za kuću i dom, unutarnje uređenje, gradnja i prerada drveta, kao i keramika i uređenje kupatila.

Termin/mjesto: od 04. do 09. ožujka 2003., Ljubljana/Slovenija.

Proizvodno-uslužna ponuda: Sve za dom, unutarnje opremanje, graditeljstvo, građevinski dijelovi od drveta, vrt i vrtlarstvo, hobi, keramika, opremanje kupatila, sigurnost i zaštita.

- **DOMOFIN** - Međunarodni stručni sajam za izgradnju i renoviranje (u vezi sa FLORA - Međunarodnim stručnim sajmom za vrtlarstvo, voćarstvo, poljodjeljstvo i EKO-izložbom za zaštitu okoliša).

Termin/mjesto: od 27. do 30. ožujka 2003. Celje/Slovenija.

U okviru postojećeg istovremeno se održavaju tri sajma sa različitim i zanimljivim tematskim ponudama materijala, opreme i usluga (DOMOFIN, FLORA i EKO).

- **MEGRA** - Međunarodni stručni sajam graditeljstva i građevinskih materijala.

Termin/mjesto: od 08. do 12. travnja 2003., Gornja Radgona/Slovenija.

Proizvodno-uslužna ponuda: Graditeljstvo, građevinski materijali, građevinski strojevi, građevinski aparati i oprema, građevinska tehnologija, energetika, komunalna oprema, zaštita okoliša, kao i planiranje i projektiranje i izobrazba u graditeljstvu.

- **GRADITELJSTVO** - Međunarodni građevinski sajam u vezi sa OBRITNIŠTVO - Međunarodnim sajmom obrtništva, DOM i TEHNIKA - Međunarodnim sajmom robe za dnevnu potrošnju, INTERKLIMA - Međunarodnom izložbom za grijanje, hlađenje, klimatiziranje i pripremu pitke vode kao i ELCRO - izložbom elektrotehnike.

Termin/mjesto: od 08. do 12. travnja 2003., Zagreb/Hrvatska.

Istovremeno se održava pet sajmova koji obuhvaćaju ponudu iz sljedećih grana i proizvodnih grupa: graditeljstvo, obrtništvo, dom i tehnika, interklima i elcro.

Prijevod sa njemačkog i obrada (časopis Gospodarske komore Štajerske «Steirische Wirtschaft»)

Lj. DADIĆ

IGM d. d. Visoko Dodijeljen certifikat ISO 9001 i ISO 14001

Centralna svečanost povodom dodjele certifikata sistema kvaliteta ISO 9001:2000 i ISO 14001:1996 održana je, 18. decembra, u prostorijama IGM-a u Visokom

Direktor IGM-a Mustafa Uzunalić je u uvodnom obraćanju, između ostalog, rekao:

- Firma upošljava oko 340 radnika svih kvalifikacionih struktura, djelokrug poslovanja upotpunjen je i stalno se unapređuje trgovinom građevinskih materijala - među najkvalitetnijim je danas u BiH, manjom građevinskom operativom za vlastite i potrebe drugih, grade se poslovni i stambeni objekti za tržište, razvijaju se i ostali prateći segmenti. U tom smislu smo još odlučniji da povećamo našu proizvodnju, da održimo i povećamo visok kvalitet naših proizvoda i usluga, da kroz uspješnu komunikaciju sa tržištem, uz poštivanje propisa i normi poslovnog morala, ponašajući se ekološki, kroz potpuno ispunjenje zahtjeva i želja kupaca ostvarujemo vlastiti napredak i profit.

Znajući da je uvođenje međunarodnog standarda, ovladavanje kvalitetom, kao i zakonitostima ekologije, posebno u branši kao što je naša, zahtijevan i sveobuhvatan posao, odlučili smo da radimo oba standarda istovremeno.

Čestitajući menadžmentu, saradnicima, radnicima i vlasnicima Alija Behmen, premijer Vlade FBiH, je istakao da je ovo rezultat uspješne privatizacije koja je bila podloga za korištenje komparativne prednosti lokaliteta i da dobijanje istovremeno certifikata ISO 9001 i ISO 14001 znači ispunjavanje uvjeta za svaku proizvodnju širom Evrope.

Uručujući certifikat sistema kvaliteta ISO 9001 i certifikat sistema upravljanja zaštite okoliša ISO 14001, direktor certifikacijske kuće BVQI - podružnica Slovenija mr Zoran Lekić je istakao:

- Glavni cilj projekta certificiranja u IGM-u jeste visok nivo kvalitete i u svakom pogledu ispunjavanje zahtjeva svojih poslovnih partnera, a ujedno poštovanje svih normi za očuvanje okoliša, čime se IGM svrstava uz bok najpoznatijih firmi u svijetu u svojoj branši. Serija standarda ISO 9000 je najpoznatija u Međunarodnoj organizaciji za standardizaciju i predstavlja jedan od najznačajnijih koraka u razvoju kvaliteta.

O daljim planovima direktor Uzunalić je, između ostalog, naglasio:

- U složenim bh. uslovima privređivanja planiramo prvenstveno dalji razvoj ciglarskih programa, količinski, asortimanski i kvalitativno s namjerom da bar dio predratnog tržišta Crne Gore i Hrvatske iskoristimo u narednom periodu, uz zadržavanje bh. tržišta. Oslanjaćemo se, prije svega, na našu pamet, institute i projektne biroe, partnere iz BiH i izvana, ali i očekujemo da vlasti, na svim nivoima, budu uz nas i budu podrška i garancija, a mi njihov ekonomski oslonac i sigurnost za sutra.

H. ĆOSIĆ

Privredna komora ZE-DO kantona

U posjeti ambasador R Bugarske

Privrednu komoru ZE-DO kantona je, u decembru, posjetio novoimenovani ambasador R Bugarske Lubcho Trohorov u pratnji trgovinskog atašea Vesselina Vassileva. Visoku delegaciju primili su predsjednik i sekretar Komore sa saradnicima

Predsjednik Komore Ibrahim Avdić je rekao da privrede Bugarske i BiH, odnosno ZE-DO kantona imaju dosta osnova za kontaktiranje, akcentirajući mogućnost saradnje "BH STEEL Željezare" Zenica i općenito metalnog kompleksa sa ovog područja, ali i u oblasti drvne, prehrambene, auto-industrije i dr.

Ambasador Trohorov je istakao:

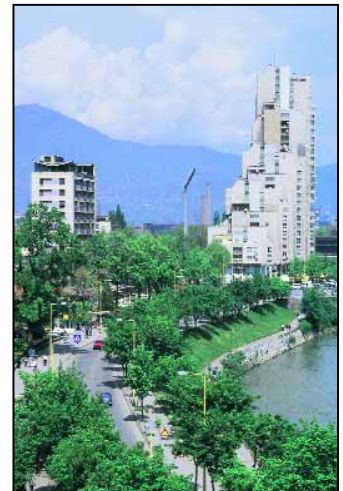
- Prepreka koja trenutno stoji na putu trgovinske i ekonomske saradnje je što se međusobno dobro ne poznajemo, odnosno neopravdano potcjenjivanje bugarskih privrednih mogućnosti. Bugarska ide reformskim putem, a startala je sa sličnih pozicija na kojima je BiH sada, pozvana je u članstvo NATO-a, a pregovora se za članstvo u Evropsku uniju. U okviru bivše Jugoslavije Bugarska je sa BiH ostvarivala trgovinsku razmjenu od oko 80 miliona američkih dolara, a nivo u posljednje dvije godine je iznosio 10 do 12 miliona USA dolara.

Početkom februara naredne godine počinju specijalizovani i opšti sajmovi u Bugarskoj na kojima i privreda ovog kantona može i treba biti prezentirana. Metalurgija u Bugarskoj je razvijena tako da možemo brzo pokrenuti saradnju kojoj bi prethodila razmjena delegacija i spremni smo raditi na organizaciji susreta odmah početkom naredne godine.

Iako se pregovori o trgovinskoj saradnji između Bugarske i BiH vode već tri godine, nisu rezultirali potpisivanjem protokola, odnosno ugovora o trgovinskoj saradnji, a trebalo bi to završiti do kraja godine, jer je to zadatak Pakta stabilnosti.

Sa predstavnicima Komore visoka Bugarska delegacija posjetila je i kompanije "BH STEEL Željezara" d.o.o. Zenica i "METALNO" d.d. Zenica, gdje su prezentirane potrebe ovih kompanija za repromaterijalima, te dogovoreno da se dostave konkretne ponude.

Halida ĆOSIĆ

Okolina i biznis

U organizaciji P/GKFBiH, 17. decembra, održan je Seminar «Okolina i biznis». Suorganizatori su bili: REC - Ured u Sarajevu i Direktorat NEAP-a, a prisustvovalo je 66 učesnika, uključujući eksperte - predavače iz pojedinih tematskih oblasti

Cilj je bio, kao što je i u svom uvodnom obraćanju prisutnim istaknuo Avdo Rapa, dopredsjednik P/GKFBiH, «da se iskažu i definiiraju osnovne integrativne veze između ekonomije, odnosno privrede i okoliša, te da se, u svjetlu nove okolišne legislative, definiiraju i objasne norme, standardi i propisi, koji će, nesumnjivo, u procesu svoje implementacije, imati značajne implikacije na rad i razvoj svih privrednih grana ili pojedinih subjekata, kao njihovih nosilaca».

U okviru uvodnih izlaganja prisutnima se obratio dr Jadranko Prlić – BiH Fokal Point za GEF, i Ramiz Mehmedagić, ministar za prostorno uređenje i okoliš, sa temama shodno Agendi Seminara.

U prvom dijelu: “BiH i međunarodni okolišni sporazumi - Konvencije i protokoli - obaveze

i prava BiH, programi i projekti, procedure, razvojni aspekti, pozitivni primjeri” govorili su: Ibro Čengić, dr Tarik Kupusović, dr Aleksandar Knežević, Mehmed Cero, Mladen Rudež i mr Denis Zvizdić.

U drugom dijelu: “Programi i projekti međunarodnih organizacija i institucija u BiH - Prirodni resursi i zaštita okoline u BiH - institucionalno jačanje i razvoj kapaciteta, upravljanje i korištenje, kao faktori društvenog i privrednog razvoja zemlje” učesnicima su se obratili Mirjana Karahasanović, predstavnik Svjetske banke Direkcija za BiH, i Nešad Šeremet- predstavnik REC - Ured za BiH.

P/GKFBiH će svoje dalje aktivnosti iz ove oblasti graditi na zapažanjima izrečenim u toku rasprave, odnosno posredovanju u ostvarivanju neposrednijih kontakata privrednika i donosioca propisa iz oblasti okolišnih zakona i podzakonskih akata, s ciljem njihovog uvažavanja, kao i preporuka iz anketnih upitnika, koji su dostavljeni tokom seminara, koji su dali mogućnost učesnicima da izraze svoje prijedloge, mišljenja i sugestije.

Nafija ŠEHIĆ - MUŠIĆ

Počela je sezona prehlade i gripe

Dosadašnje iskustvo nam govori da nema pravog lijeka za ovaj tip virusnih oboljenja. Sva terapija se svodi na uzimanje dosta tekućine, odmaranje i uklanjanje simptoma: povišene temperature, malaksalosti, šmrcaja, kihanja, promuklosti i kašlja. Pogrešno je, pa čak i opasno u ovakvim situacijama se prihvatiti antibiotske terapije na svoju ruku. Da li je uzimanje antibiotika opravdano u smislu sprečavanja stvaranja sekundarne infekcije gdje su uzročnici bakterije, a ne virusi može procijeniti samo vaš ljekar.

Na raspolaganju su mnogi lijekovi koji olakšavaju navedene simptome i mogu se naći u apotekama, ali i ovdje oprez! Prilikom kupovine tih lijekova nije vam potreban recept ljekara, ali morate dobro razmisliti koje lijekove već upotrebljavate i o tome obavezno informirati vašeg farmaceuta. Na osnovu informacija koje pružite vašem farmaceutu dobit ćete informaciju da li je neki od tih lijekova prikladan i za vas, ili ga ne smijete koristiti. Ipak, nije sve tako crno.

Ono što je sigurno dobro i nije štetno jeste ojačati naš imuni sistem do te mjere da se organizam sam što lakše izbori protiv virusa. Na taj način možemo uticati da do pojave simptoma prehlade uopšte ne dođe ili da se pojave u znatno blažem obliku i kraće traju.

Od dopuna ishrani za jačanje imuniteta izdvajamo u prvom redu vitamin C i cink, a od biljnih preparata echinaceu, sibirski ginseng i bijeli luk...

Preparati dobijeni iz biljke Echinacea Purpurea su postali najpropisivaniji biljni preparati u SAD i Evropi, koji se koriste za sprječavanje i tretman virusnih infekcija. Polisaharidi ove biljke jačaju imuni sistem stimulišući ćelije imunog sistema: limfocite i makrofage. Echinacea, takođe, pomaže sintezu interferona, važnog činioca imunog odgovora na virusne infekcije. Osim što pomaže u sprječavanju virusnih infekcija, echinacea se pokazala i efikasna u sprječavanju povratnih infekcija, kao npr. kod upornih gljivičnih infekcija koje se vraćaju odmah po prestanku terapije, te kod hroničnih oboljenja kao npr. hroničnog bronhitisa i hronične upale prostate. Osim što je potrebno uništiti uzročnika infekcije adekvatnom terapijom, potrebno je i ojačati imuni sistem kako se infekcija ne bi ponovo dogodila po prestanku uzimanja terapije. Neke studije provedene u SAD-u pokazuju kako se broj ponovljenih vaginalnih infekcija, kod žena koje su porred antifungalne terapije koristile i preparate Echinaceae, smanjio sa 60,5 na samo 16,7 odsto!

Kako upotrebljavati preparate echinaceae

Preparata echinaceae ima mnogo na našem tržištu pojedinačno ili u kombinaciji sa drugim preparatima. Najčešće su u obliku kapi, tableta ili pastila. Mogu ih koristiti i djeca i odrasli. Echinaceu ne trebaju uzimati osobe koje boluju od autoimunih bolesti ili drugih progresivnih sistemskih bolesti npr. Multiple skleroze. Oprez je, takođe, potreban kod osoba koje su alergične na biljke iz porodice Asteraceae.

Ako ste već oboljeli, echinaceu treba početi uzimati odmah u trajanju od 10 do 14 dana bez prekida. Za dugotrajnu upotrebu kod povratnih infekcija ili za prevenciju echinaceu treba uzimati šest do osam sedmica u kontinuitetu, nakon čega treba napraviti pauzu, jer se dužom upotrebom može umanjiti njen efekat.

Mr ph. Maja KNEŽEVIĆ

GLASNIK

Privredna/Gospodarska komora Federacije Bosne i Hercegovine

List izlazi mjesečno.

Godina III

Broj 3

decembar/prosinac 2002.

GLASNIK uređuje

Redakcijski kolegij:

Željana Bevanda, glavni urednik,

Mira Idrizović, odgovorni urednik,

članovi:

Šemsa Alimanović, Dubravka Bandić, Ljubo Dadić, Fahrudin Đikić,

Juso Škaljić i Zlata Nuić, sekretar Redakcije.

DTP: "Privredna štampa"

Adresa:

Privredna/Gospodarska komora FBiH

- za Glasnik -

71000 Sarajevo

Branislava Đurđeva 10/IV

Kontakt osoba: Meliha Velić

Telefon: 033/267-690

e-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/663-370 (centrala)

033/217-782

Faks: 033/217-783

www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.d. Sarajevo

POSLOVNI NOVINE

Štampa:

Birograf, Sarajevo

Za štampariju

Rizah Mustafić

Besplatan primjerak

IV ANALIZA PODATAKA DOBIJENIH OBRADOM ANKETNIH UPITNIKA

1. EKONOMSKO-FINANSIJSKI I DRUGI POKAZATELJI POSLOVANJA ANKETIRANIH PRIVREDNIH SUBJEKATA

Kako pokazuje tabela koja slijedi, od 25 anketiranih, pozitivno je poslovalo 11 privrednih društava, kod kojih je 100 odsto ili većinski udio privatni kapital. Samo jedna firma čini izuzetak, sa udjelom 100 odsto privatnog kapitala iskazuje gubitak. Gotovo sva anketirana društva su izvoznici.

EKONOMSKO-FINANSIJSKI I DRUGI POKAZATELJI POSLOVANJA ANKETIRANIH PRIVREDNIH SUBJEKATA

R. br.	SKD	UK. PRIHOD.	POSLOVANJE		OBLIK VLASN. PRIV. % DRŽ. %		BR. RADNIKA AKT. NERAS.		OSTV. PROIZ.		IZVOZ 000		UVOZ 000	
			POZ.	NEG.			J. MJ.	VRIJ.	J. MJ.	VRIJ.	J. MJ.	VRIJ.		
1.	DJ	4.190.000		1.300.000	33	67	195	83	tona	2.200	tona	1.700	tona	1.400
2.	DJ	113.785.000		4.510.880	50	50	2.379	1.791	tona	224.382	tona	173.870.310	tona	487.313.690 2.460.000
3.	DK	4.000.000			100		230	-					tona	600
4.	DM	2.770.000		482.000	100		45	-	kom.	9	kom.	5	kom.	5
5.	DJ	4.042.384		642.222	33	67	251	3	tona	5.816	tona	3.075	tona	557
6.	DM	3.139.560	458.171		100		87	-				841.987		871.067
7.		7.800.000	-	700.000	49	51	390		kom. km	7.950.000 1.100.000	kom. km	7.649.000 800.000	tona	562
8.					100		5							
9.	DM	326.000		109.000	8	92	90	860	km	37.000				
10.	DJ	7.433.737	25.401		100		27		kg.	9.782.760	kg.	83.559	kg.	6.657.150
11.		4.094.172		2.897.370	49	51	501	839	tona 000 ef. sati	725 43	ns	165.000	tona	217
12.	DM	16.568.205	315.876		49	51	420		kom.	4.377.571		12.369.422 KM		7.893.911 KM
13.	DJ	4.419.514	1.615		100		75		tona	760	tona	75		
14.	DL	2.535.682	97.546		55,17	44,83	29		kom.	112.129	kom	77.270	tona kom.	40.290 21.050
15.	DJ				100		11							
16.	DK	800.000	19.000		100		42		kom.	500	kom.	60	tona	60
17.	DJ								tona	7.511	tona	357	tona	3.208
18.	DK	8.515.026,74	3.251.69		49	51	320	20	kom.	229.826	kom.	184.200	tona kom.	400 865.000
19.	DJ	1.507.013,26	1.499.761,19	-	100		103	110	tona	915,8	tona	435	tona km	506 25.000
20.		98.952,67		418.964	100		45	8						
21.	DJ	7.282.705	5.601		100		423		nč	691.906	nč	139.730	KM	600.000
22.	DL	2.455.000,00	38.199,00		100		156	30	tona	1.053	tona	260	tona	1.053
23.	DJ	1.975.321,51	41.544,00		100		29		Grt. kom. par	37.555 150.000 1.200.000	Grt. kom. par	8.500 60.000 540.000	tona	391,8
24.		13.269.328		25.057	33	67	320		kom.	55.234	kom.	34.024	KM	8.726.974
25.				494.240,00		100	41	39	KM	112.000.00				